

Alustekst. Lugemine ja kirjutamine

Aktiivõpe

Häälestus- õppeprotsessi oluline osa
Õpilaste aktiveerimine

Maaja Hage
Õpetaja-metoodik

2013

Aktiivõppe märksõnad

aktiivsus

koostöö

tegutsemine

iseseisev mõtlemine

isetegemine

vabadus

õpetaja uus roll

probleemikesksus

enda töö hinnang

Uudishimu,
originaalsus,
loomingulisus,
avastamine, kriitiline
mõtlemine,
suhtlemine, elulised,
situatsioonid ja
tegevused, kaaslaste
oma töö hindamine

Aktiivõppe võtted keeletunnis

Individuaalne töö



Paaristöo



Rühmatöö

Esitlus



Mida mina teema kohta tean?

Mida me kahekesi teemast teame?

Mida me mitmekesi teemast teame?

Kuidas me jagame oma teadmisi teistega?

Õppes on oluline lähtuda olemasolevatest teadmistest ja panna õpilased mõistma, millistes elulistes situatsioonides läheb tunnis omandatud teadmisi vaja.

Aktiivõppe võtteid

- Tean

- Tahan teada

- Sain teada

Kuidas õpilast aktiviseerida?

Tööleht: koostamise võimalusi

- Teatud hulk kindlal põhjusel **tekstist välja kirjutatud sõnu**, millega tuleb midagi teha
- **Küsimused**, mille vastustest peab midagi moodustuma (teema olulised märksõnad vms)
- **Lünkadega laused**, mida tuleb teatud tingimusi silmas pidades täiendada
- Tekstis leiduvate **oluliste väljendite või keelekonstruktsioonide hulk**, mis tuleb tekstist üles leida ja nendega ka midagi teha
- **Tabelisse konkreetsete tunnustega sõnade kandmine**, kokkuvõtte
- Etteantud tunnuste põhjal **nimekirjade** kirjutamine
- Lahenduse leidmiseks **situatsioonide modelleerimine**
- **Lünkliku dialoogi** täiendamine
- Etteantud skeemi järgi **materjali üleskirjutamine**

Kuidas õpilast aktiviseerida?

Teksti lõiguti lugemine

- Õpilastele jaotatakse numbrid (näiteks 1-st 4-ni) . Vastavalt saadud numbritele jagatakse tekstilõigud. Kõik täidavad (ühistel alustel) lõigu kohta koostatud ülesandeid.

Siis moodustatakse 4-liikmelised rühmad, milles osalevad erinevaid lõike lugenud õpilased.

Rühmas täidetakse kogu teksti hõlmavaid ülesandeid. Sel moel peavad kõik rühmaliikmed aktiivselt töös osalema.

Kordamine

- Õpitud sõnade, väljendite ja keelekonstruktsioonidele tuginevad situatsioonimängud

Kuidas õpilast aktiviseerida?

Kordamine

- Ristsõnade koostamine
- Mälumängu küsimuste koostamine
- Sunnitud osalemine ühiskordamises : kõik tõmbavad ühe kordamisülesandega kaardi, kuid ei tea vastamise järjekorda, või õpilased saavad numbri, mis määrab vestluses osalemise järjekorra.
- Koostatakse kaarte, mille ühel pool on sõna või väljend ja teisel pool tähendus ning näitelause
- A,B,C- leht, kuhu tuleb kirjutada vastava tähega algavaid sõnu (sulgudes tähendus)

Ekspertühma kasutamine

- 3-4 - liikmeline rühm valmistab ette teema kordamise ja viib selle ka klassis läbi. Tööjuhendi koostab õpetaja

Häälestus

Vahendid: igale õpilasele valge paberileht.

Tingimused: kõik peavad olema vaikselt, ei tohi teisi vaadata ega küsimusi esitada.

Tegevus: kõik murravad lehe kokku ja rebivad parema nurga ära, sama tegevus jätkub seni, kuni nurka veel murda saab.

Kõik harutavad lehe lahti ja näitavad teistele, nägemaks, kui erinevad on paberid.

Teema: Inimesed näevad ja mõistavad maailma erinevalt

Arutelu

Kas keegi murdis valesti? Miks ei murdnud?

Miks saadud paberid on erinevad?

Kas see, et teised murdsid paberi teisiti kui sina, teeb temast halvema inimese?

Kas me otsustame inimeste üle selle järgi, kui sarnaselt meile nad midagi teevad? Tooge näiteid.

1.Järelduste tegemine. Pane vastused lihtsate lausetena kirja ja lisa oma mõtteid.

2.Arutelu rühmas. Järelduste tegemiseks tuleks suulisest arutelust üles korjata olulisi mõtteid, pannes need märksõnadena (*mandala* meetod) kirja.

Moodustatakse rühmad. Rühmas võrreldakse kõikide liikmete mõtteis ja tehakse ühine kokkuvõte. Rühma esindaja esineb *raportiga*. Teised rühmad võivad esinejale küsimusi esitada.

Mõisted

Mandala. Meetodi eesmärk on koguda teemast lähtuva keskse mõtte või idee ümber sõnade või fraasidena autori vahetute tunnete ja mõtteväljatuste ajal tekkinud mõtteid: teemaga seonduvaid nähtusi, probleeme, mõisteid, nimesid jms. Esimese ringi märksõnu nimetatakse võtmesõnadeks, mida võib edasi arendada uute sõnade ja fraasidega. Sellist meetodit on nimetatud ideekaardiks, mõistekaardiks- olenevalt tehtava töö iseloomust.

Raport (pr *rapport*- suuline või kirjalik ettekanne). Põhineb hangitud materjalidel. Kogutud materjali esitamiseks ette valmistades ära unusta konkreetsust, selgust ja näitlikkust.

Struktuur. 1. Lühike sisu ülevaade (teema ja sellega tegelemise põhjus). 2. Mida ja kust oled saanud? 3. Miks vajab edastamist? 4. Räägi põhifaktidest (mõtetest) ja nendest tulenevatest järeldustest.

Omapoolsed seisukohad esita viimasena.

Häälestus

- Foto ositi vaatamine.
- Foto kirjeldamine, kasutades erinevaid aistinguid: nägemine, kuulmine, haistmine, maistmine, kompamine.
- Pildi sisse minek.

Sobib kirjelduste ja meeleolupiltide kirjutamiseks, pildil nähtavate probleemide käsitlemiseks, teemakohaste ideede genereerimiseks. Loominguliste tekstide (luuletus , miniatuur, marginaal) kirjutamise impulsiks.

Teemad: Inimene looduses. Kodukoha loodus. Säätlik suhtumine loodusesse. Maa ja linna võlud. Kuidas joonistaksin muret ja rõõmu oma kodu pärast? Olen looduse usku. Looduses rännates. Kümned kutsuvad matkarajad. Nädal looduses. Elutu betoon. Pimedad aknasilmad. Suurlinnade magalad.



Puust olen ma sündinud



Pildi sisse minemine

- Otsi endale sobiv kujuteldav pilti sisenemise viis: astu vasakust nurgast liivale, hüppa paremast nurgast jääpangale vms.
- Kujuta ennast selles keskkonnas ette.

Mida sa näed, mida tunned, milliseid värve näed, milliseid lõhnu tajud? Kas sooviksid midagi lähemalt uurida?

Kujutle ennast selles keskkonnas liikumas ja uude, eelmisest erinevasse keskkonda jõudmas. Vaata enda ümber olevaid objekte.

Mida sa näed...

Kujuta ette, et oled sattunud jälle uude keskkonda.

- Lõpetuseks peab õpetaja andma korralduse kujuteldavast keskkonnast reaalsusesse naasta.

Ülesanne. Jutusta sellest, mida tundsid, nägid, kus käisid jms.

Õpetaja võib sekkuda ootamatute küsimustega : Mis sul seljas oli?, Keda kohtasid?



Häälestus

Tahvlile on joonistatud kaht tüüpi maja (maa- ja linnamaja) piirjooned, õpilane valib ühe neist ja täiendab joonistust mingi elemendiga, põhjendades oma valikut.

- Pinginaabrid täidavad koos töölehte, millele tuleb tahvlile joonistatud elemendid märksõnadena kahte tulpa (maa- ja linnamaja) kanda ja ennustada, millist majatüüpi arendatakse enam edasi.
- Kolm paari ühineb rühmaks ja teeb töölehtede materjali põhjal statistilise uuringu.
- Iga rühm esineb tulemusega

Esinemine

- Pöördumine kuulajate poole. *Austatud kuulajad!*
- Enesetutvustus. *Mina olen...*
- Teema. *Ma räägin teemal...*
- Kasutatud materjalid. *Toetun oma esinemisel...*
- Esitatav tekst

algus- juhib kuulaja esituse peamõtte juurde, äratab huvi

teema arendus- loogiliselt arendatud sisu (argumentatsioon)

lõpetus- teema lühike kokkuvõte, järelduste tegemine

- Küsimustele vastamine. *Olen valmis vastama küsimustele.*
- Publiku tänamine. *Aitäh!*

Statistiline ülevaade

- Teema
 - teema liigendamine (alateemad)
- Andmed
- Andmete töötlus
- Tulemuste esitus
 - graafikud
 - diagrammid
 - tabelid
 - pingeread
- Järeldused

Häälestus

Üheskoos ja korraga kokkulepitud teemal rääkimine

Teemas lepitakse eelnevalt kokku ja alustatakse (õpetaja võiks märksõnadega ühisrääkimist juhtida) rääkimist, kuni õpetaja palub kellelgi üksinda jätkata. Nüüdki võiks õpetaja märksõnadega aidata.

Mõtte jätkamine. Algus on antud

Õpilased saavad lehed, millel kirjas järjekorranumber ja teisel pool lehte teemakohase arutluse algus. Alustab esimene, teised ei tohi enne algusteksti vaadata, kui järg temani jõuab.

Tegelase, sündmuspaiga, aja ja olukorra valimine

Kõigi nelja mõiste jaoks on koostatud nimekirjad (10 tegelast, 10 sündmuspaika jne). Õpilane ütleb 1-10-ni neli numbrit ja saab nn komplekti, mille põhjal jutustab loo.

Sobib suulise kõne harjutamiseks, konkreetset arutlusteemat kasutades ka kirjaliku arutluse eeltöoks.

Häälestus

- Mõtteid võib koguda ahelkirjutamise abil. A4 formaadis leht murtakse neljaks või kuueks, igasse tekkinud kasti kirjutatakse (soovitavalt värviliselt) käsitletav probleem ja iga uus kirjutaja lisab juurde ühe oma mõtte.
- Lehe murdmise asemel võib lehte voltida, iga õpilane kirjutab oma mõtte ja voldib, lõpptulemuseks on täiskirjutatud leht, millel kirjas palju erinevaid mõtteid, sest teiste mõtteid kirjutaja ei näe.

Sobib arutleva teksti kirjutamisel ideede ja mõtete kogumiseks. Kirjutada võib korraga ühes pingireas istuvate õpilastega, suuremas või väiksemas rühmas. Saadud mõtete loogiliseks järjestamiseks, rühmitamiseks, järelduste tegemiseks võib hoopis uued rühmad moodustada. Selline tegevus pakub vaheldust ja rohkesti erinevaid mõtteid.

Häälestus

Maailmapildi joonistamine

Joonista pilt, kuhu kannad lihtsa joonise, tingmärgi või ka sõnadega enda jaoks olulised paigad: oled seal sageli, unistad sellest, oled sinna reisil sattunud jne; olulised inimesed ja suhted; sinu peidupaigad ja muu sulle oluline. Kaardi keskele paiguta oma kodu, mille juurde kirjuta ka nimi. Kaart on tinglik, pole vaja kasutada mõõtühikuid. Püüa värvide kaudu oma meeleolu edasi anda.

